

Flere mottakere

Ref : TSA/13/6041
Deres ref :
Dato : 07.05.2013

Utkopling av brannalarmanlegg i forbindelse med bruk av scenerøyk og pyrotekniske effekter.

Ved prosjektering av brannalarmanlegg som kreves i forskrift til plan- og bygningsloven, må anlegget tilpasses den forutsatte bruken av byggverket. Det er videre en forutsetning at brannsikkerheten i byggverk i drift opprettholdes som forutsatt ved ferdigattest. Dette fremkommer av plan- og bygningslovens § 29-6, annet ledd.

Plan- og bygningslovens § 29-5 sier blant annet at "Ethvert tiltak skal prosjekteres og utføres slik at det ferdige tiltaket oppfyller krav til sikkerhet, helse, miljø og energi, og slik at vern av liv og materielle verdier ivaretas". Videre er det angitt i § 29-6, annet ledd at "tekniske installasjoner og anlegg skal oppføres eller installeres, drives og vedlikeholdes slik at krav til forsvarlig helse, sikkerhet og miljø, herunder energiøkonomi, gitt i eller i medhold av loven blir oppfylt. Eierne av anlegget skal sørge for at nødvendig vedlikehold og reparasjon blir foretatt av fagkyndig personell".

Melding HO-2/98 Brannalarm Temaveiledning, utgitt av Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern (nå Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap) og Statens bygningstekniske etat (nå Direktoratet for byggkvalitet), beskriver i punkt 3.4, forholdsregler når brannalarmanlegget settes ut av drift. Som eksempler på hvilke tilfeller dette kan være nevnes oppståtte feil, vedlikehold eller lignende. Dette er altså unntakstilfeller, og forsterket vakthold nevnes som et mulig kompensierende tiltak for å opprettholde brannsikkerheten. Vaktholdet må da være av et slikt omfang at deteksjon av røyk/brann, og varsling/alarm til personer i byggverket, skjer minst like raskt som om brannalarmanlegget fungerte som forutsatt.

Planlagt, regelmessig utkopling av et sikkerhetstiltak som kreves i forskrift til plan- og bygningsloven kan ikke regnes som unntakstilfeller, og innebærer at forskriftskravet ikke er oppfylt.

Det stilles altså krav til det ferdige tiltaket/byggverket. Det betyr at byggverket ved ferdigstilling skal ha en innebygget basissikkerhet, i samsvar med krav gitt i byggt teknisk

---

forskrift, som er tilpasset aktuell bruk og virksomhet. Plan- og bygningsloven gir ingen hjemmel til å erstatte tekniske krav til byggverk med organisatoriske og beredskapsmessige tiltak. Avvik fra krav i forskrift krever for øvrig dispensasjon.

Jf. også veiledningen til TEK10, innledningen til kap. 11.

Det skal dog nevnes at det bygningstekniske regelverket tidligere har henvist til Forsikringsselskapenes godkjennelsesnevnd sitt regelverk for detaljert utførelse av brannalarmanlegg og aktuelle Norske standarder for utførelse. Her er det gitt følgende føring for utkobling av detektorer:

”I spesielle områder med periodevise røykutslipp kan et mindre antall detektorer tillates å ha utkobling. Utkobling av detektorene bør ha tidsstyring med begrenset varighet”. Det vil si at det har vært åpnet opp for begrenset utkobling av et mindre antall detektorer ved bruk av effekter som medfører røykutslipp. Utkobling av hele anlegget eller store detekterte arealer vil medføre et større avvik fra regelverket og anses derfor som uakseptabelt.

Iht TEK § 11-12, fjerde ledd, skal det for nye byggverk i risikoklasse 5 (forsamlingslokaler) foreligge evakueringsplaner før byggverket tas i bruk.

Innholdet i en evakueringsplan må blant annet omfatte:

- Prosedyrer for rapportering av brann og andre situasjoner som krever evakuering
- Beskrive hvilke omstendigheter eller situasjoner som krever evakuering
- Beskrivelse av kommandolinjer for intern organisasjon
- Oppgavebeskrivelser for personer som har en rolle under evakueringen
- Plan for øvelser
- Rømningsplaner

Noralarm, som er en bransjeorganisasjon for leverandører av brannalarmanlegg, har gitt uttrykk for at mye av problemstillingen kan løses med dagens deteksjonsteknologi. Det vil si at man kan benytte intelligente systemer/detektorer som ikke løser ut ved bruk av scenerøyk. Denne type deteksjon vil da kunne kjenne igjen røyken fra slike sceneeffekter uten at brannalarmanlegget løser ut. Da slipper man problemstillingen med å måtte koble ut brannalarmanlegget. Dette kan da kreve en enkel omprosjektering av anlegget, eller i det minste bare bytte av komponenter. Vi anbefaler derfor at eier av slike anlegg kontakter sin leverandør av brannalarmanlegget for å finne frem til egnede løsninger.

For nye bygg stiller det bygningstekniske regelverket, TEK10, krav om at det skal foreligge nødvendig grunnlag for FDV-dokumentasjon, som skal overleveres til tiltakshaver/eier før ferdigattest utstedes. I dette forutsettes at ev slike opplysninger fra detaljprosjektering av brannalarmanlegg utgjør en del av denne FDV-dokumentasjon.

Konklusjonen må derfor blir at utkobling av hele eller store deler av et brannalarmanlegg er i strid med plan- og bygningslovens § 29-6, annet ledd, første setning. Unntak kan være et mindre antall detektorer ved spesielle arrangementer og at det foreligger nødvendige rutiner i denne forbindelse som beskrevet i TEK § 11-12, fjerde ledd. Plan- og bygningsloven med underliggende forskrifter gir i hovedsak føringer frem til utstedt ferdigattest, mens brann- og eksplosjonsvernloven med underliggende forskrifter gjelder i driftsfasen.

Forhold rundt utkobling av et mindre antall detektorer i et brannalarmanlegg for bygg i driftsfasen, må derfor dokumenteres og løses med tiltak og rutiner basert på føringer gitt i iht TEK § 11-12, fjerde ledd, som vil gi forutsetningene til de som skal drifte og bruke bygget. I de tilfellene hvor det til stadighet foretas utkobling av hele eller store dekningsarealer for brannalarmanlegget og dette ikke er en del av prosjekteringsforutsetningene, må det foretas en ny prosjektering av brannalarmanlegget og utarbeidelse av tilpasset evakueringsplan for byggverket.

Sporadisk utkobling av brannalarmanlegget er ikke å anse som søknadsppliktig tiltak etter plan- og bygningslovens § 20-1, bokstav f (endring av bygningsteknisk installasjon). En eventuell dispensasjon etter lovens § 19-2 må derfor ta utgangspunkt i at utkobling er i strid med lovens § 29-6 om at "tekniske installasjoner og anlegg skal oppføres eller installeres, **drives** og vedlikeholdes slik at krav til forsvarlig helse, sikkerhet og miljø, herunder energiøkonomi, gitt i eller i medhold av loven blir oppfylt". Kravet er et funksjonskrav.

I dispensasjonsbestemmelsen § 19-2 fremgår blant annet at "ved dispensasjon fra loven og forskriften til loven skal det legges særlig vekt på dispensasjonens konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet og tilgjengelighet". Direktoratet mener det er lite aktuelt å søke kommunen om dispensasjon fra lovens §29-6 om eventuelt å drive brannalarmanlegget "uforsvarlig". Slik dispensasjonsbestemmelsen er formulert så foreligger det ikke grunnlag for dispensasjon. Det blir således bygningseiers egen vurdering i driftsfasen, eventuelt i samråd med brannfaglig rådgiver, om utkobling av brannalarmanlegget/et mindre antall detektorer er forsvarlig og i samsvar med kravet i § 29-6.

Videre må krav gitt i medhold av brann og eksplosjonsvernloven med "Forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn" ivaretas. Dette betinger at nødvendige rutiner og instruksjoner utarbeides og at det gis opplæring i disse. Det påpekes for øvrig at ansvaret for brannsikkerheten alltid ligger til eieren av byggverket og at denne er ansvarlig for at sikkerheten er ivaretatt.

Med hilsen

Ketil Krogstad
Avdelingsdirektør

Trond S. Andersen
Senioringeniør

KS:VS
